

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion painatuskeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on uudistaa valtion painatuskeskusta koskeva laki vastaamaan paremmin painoalalla viimeisen yli viidentoista vuoden aikana tapahtunutta kehitystä.

Painatuskeskuksen toimiala ehdotetaan määriteltäväksi nykyistä selvemmin. Asetuksella voitaisiin antaa painatuskeskukselle myös muita sen toimialaan soveltuvia tehtäviä.

Ehdotetut muutokset eivät aiheuttaisi muutoksia painatuskeskuksen nykyiseen toimintaan tai sen asemaan valtionhallinnossa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan niin pian kuin eduskunta on sen hyväksynyt.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	5
YLEISPERUSTELUT	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	5
1. Nykyinen tilanne	3	2. Tarkemmat säännökset	5
1.1. Lainsäädäntö	3	3. Voimaantulo	5
1.2. Painatuskeskuksen tehtävät	3		
1.3. Painatuskeskuksen talous	3	LAKITEKSTI	5
2. Esityksen tavoitteet	4		
3. Asian valmistelu ja lausunnonantajat	4	LIITE	7
4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	4	Luonnos asetukseksi valtion painatuskeskuksesta	

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Lainsäädäntö

Valtion painatuskeskuksesta annetulla lailla (568/66) yhdistettiin vuonna 1918 perustettu valtioneuvoston kirjapaino (aiemmin Suomen senaatin kirjapaino) ja vuonna 1952 perustettu valtion julkaisutoimisto valtion painatuskeskukseksi. Samalla painatuskeskuksen tehtäväksi tuli vuonna 1932 nykyisen muotonsa saaneen virallisen lehden julkaiseminen. Valtion painatuskeskuksesta on annettu myös asetus (750/66).

Painatuskeskus on valtion liikelaitos. Se on valtiovarainministeriön alainen, kuten olivat sen muodostaneet laitoksetkin.

Painatuskeskuksen johto ja hoito kuuluu laitoksen johtajalle (nykyään ylijohdaja), mutta sen hallintoa valvomassa voi lisäksi olla johtokunta. Painatuskeskuksen henkilökunta on työ-sopimussuhteessa lukuun ottamatta johtajaa, joka voi olla sopimuspalkkainen virkamies.

Painatuskeskusta on hoidettava yleisten liike-periaatteiden mukaan siten, että sen varsinaiset tulot peittävät varsinaiset menot. Muille kuin valtion virastoille ja laitoksille suoritettavien tehtävien osalta tulee toiminnan kuitenkin olla liiketaloudellisesti kannattavaa.

1.2. Painatuskeskuksen tehtävät

Painatuskeskuksen tuotannollisena tehtävänä on hoitaa valtion painatus-, julkaisu- ja jakelutoimintaa. Painatustyöt koostuvat laajasta valikoimasta erilaisia tuotteita, suurimpina ryhminä ketju- ja sarjalomakkeet, eduskunnan ja valtioneuvoston virallisuusluonteiset työt sekä erilaiset kirjat ja vihkot. Virallisen lehden sekä säädös- ja sopimuskokoelmien lisäksi painatuskeskus tuottaa lukuisia muita valtionhallinnon julkaisuja. Se vastaa myös suurelta osin sekä paino- että julkaisutuotteittensa jakelusta ja myynnistä.

Tuotannollisen toimintansa lisäksi painatuskeskuksen tehtävänä on kehittää valtion painatustoimintaa, neuvoa ja avustaa virastoja ja laitoksia painoalaa koskevissa asioissa sekä antaa virastoille ja laitoksille lausuntoja näiden suunnitellessa painoalan kone- ja laitehankintoja.

1.3. Painatuskeskuksen talous

Painatuskeskuksen taloudellisen tuloksen kehitystä kuvaavat seuraavat luvut vuosilta 1967—1981 (miljoonina markkoina):

Luvut kirjanpidon mukaisina

	Liike- vaihto	Ylijäämä ennen varaston muutosta, varausten muutosta ja poistoja	Poistot	Ylijäämä	Henkilö- kunta
1967	13,0	2,0	0,2	1,8	535
1970	17,7	2,3	0,3	2,1	540
1973	31,1	3,7	0,3	1,9	560
1976	59,3	4,5	0,7	4,0	580
1979	77,2	5,9	4,9	4,5	573
1981	107,3	5,7	4,3	0,9	566

Luvut korjattuina vuoden 1981 arvoon tukkubintaindeksin mukaan

	Indeksi- kerroin	Liike- vaihto	Ylijäämä ennen varaston muutosta, varausten muutosta ja poistoja	Poistot	Ylijäämä
1967	4,21	54,6	8,4	0,8	7,6
1970	3,52	62,3	8,1	0,9	7,2
1973	2,63	81,8	9,9	0,8	5,1
1976	1,67	99,1	7,4	0,8	6,7
1979	1,32	101,9	7,8	6,5	5,9
1981	—	107,3	5,7	4,3	0,9

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa arvioidaan liikevaihdon nousevan 124 miljoonaan markkaan, eli kasvua olisi edellisvuoden tulo- ja menoarvioon 31 prosenttia. Ennakoitu ylijäämä vuodelle 1982 on 1,1 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksessä liikevaihdon arvioidaan kasvavan 22 prosenttia, 151,4 miljoonaan markkaan. Tilikauden ylijäämä olisi tuolloin 5,7 miljoonaa markkaa.

2. Esityksen tavoitteet

Kehitys painatuskeskuksen toimialalla on ollut nopeata. Tämän vuoksi painatuskeskuksen tehtävien laatu ja laajuus eivät nykyisellään vastaa lakia vuonna 1966 säädettäessä vallinnutta tilannetta eivätkä täysin myöskään lain säännöksiä. Esimerkiksi julkaisutoiminnan osuus painatuskeskuksen tehtävistä on kasvanut sen osuuden liikevaihdosta ollessa tällä hetkellä noin 15 prosenttia. Vuonna 1967 painatuskeskus julkaisi lähinnä vain Suomen asetuskokoelmaa ja virallista lehteä. Painatustyyppinen monistus on aloitettu vasta vuoden 1967 jälkeen, ja sen osuus liikevaihdosta on kasvanut viiteen prosenttiin. Edellä mainituista syistä, ja koska myös valtion hallintoa yleensä koskevat säännökset ja määräykset ovat muuttuneet ja kehittyneet, esitys pyrkii saattamaan valtion painatuskeskuksesta annetun lain tapahtunutta kehitystä vastaavaksi.

Esityksen tarkoituksena ei ole aikaansaada

muutoksia painatuskeskuksen nykyiseen toimintaan eikä painatuskeskuksen asemaan valtionhallinnossa.

Koska muutokset kohdistuisivat lähes kaikkiin voimassa olevan lain kohtiin, ehdotetaan laki uudistettavaksi kokonaisuudessaan. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ehdotetaan annettaviksi asetuksella.

3. Asian valmistelu ja lausunnonantajat

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriön asettamassa painatuskeskustyöryhmässä, jossa on ollut edustus sekä ministeriöstä että painatuskeskuksesta.

Työryhmän muistiosta (työryhmämuistio 1982: VM 22), johon esitys pääasiallisesti perustuu, pyydettiin lausunto valtiontalouden tarkastusvirastolta, valtion painatuskeskukselta ja valtiovarainministeriön järjestely- ja palkkaosastoilta.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole muita vaikutuksia painatuskeskuksen organisaatioon kuin että johtokunta tulisi pysyväksi toimielimeksi.

Muutosehdotukset eivät aiheuta valtiolle kustannuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Voimassa olevan lain 1 §:n 1 momentin mukaan valtion painatuskeskus perustettiin valtionhallinnon tarpeita varten. Ehdotettu 1 momentti on laadittu siten, että se kuvaisi paremmin painatuskeskuksen toimintaa.

Voimassa olevassa 1 §:n 2 momentissa on asialuettelo, jossa on melko yksityiskohtaisesti määriteltä painatuskeskuksen tehtäviä. Ottaen huomioon painatuskeskuksen luonne kehittyvänä valtion liikelaitoksena tätä ei voida pitää parhaana ratkaisuna. Sen vuoksi ehdotetaan, että painatuskeskuksen tehtävät määriteltäisiin tarkasti asetuksessa, jolloin laissa olisi ehdotetun 1 §:n mukainen toimialan yleisempi kuvaus.

Painatuskeskus olisi edelleen valtiovarainministeriön alainen.

2 §. Nykyistä säännöstä vastaavasti ehdotetaan, että painatuskeskus voisi suorittaa tuotantokykynsä rajoissa toimialaansa kuuluvia tehtäviä myös valtionhallinnon ulkopuolelle, jos siitä ei aiheudu haittaa valtion omalle toiminnalle.

Kehityksen vaatimia muutoksia painatuskeskuksen tehtäviin tulee voida säännellä mahdollisimman joustavasti. Tämän vuoksi ehdotetaan 2 §:n 2 momentiksi säännöstä, jonka mukaan asetuksella voitaisiin antaa painatuskeskukselle muitakin kuin laissa tarkoi-

tettuja, painatuskeskuksen toimialaan soveltuvia tehtäviä.

3 §. Painatuskeskuksen taloudellista toimintaperiaatetta koskeva säännös säilyisi olennaisesti samansisältöisenä.

4 §. Vallitsevaa käytäntöä vastaavasti ehdotetaan, että johtokunta tulisi pysyväksi toimielimeksi. Nykyisin johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, neljä varsinaista jäsentä sekä kaksi varajäsentä.

5 §. Lakitekstiä ehdotetaan tarkistettavaksi nykyistä tilannetta vastaavaksi muuttamalla painatuskeskuksen johtajan virkanimike ylijohdajaksi.

2. Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ehdotetaan annettavaksi asetuksella. Tätä koskeva säännös sisältyy lakiehdotuksen 6 §:ään. Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

3. Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan niin pian kuin eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion painatuskeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtion painatus-, julkaisu- ja monistustoimintaa sekä niihin liittyviä tehtäviä varten on valtion painatuskeskus, jäljempänä painatuskeskus. Painatuskeskus on valtiovarainministeriön alainen.

2 §

Painatuskeskus voi suorittaa 1 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä myös muille kuin valtion virastoille ja laitoksille, jos se voi tapahtua valtionhallinnon tehtäviä haittaamatta.

Asetuksella voidaan painatuskeskukselle antaa muitakin kuin edellä tarkoitettuja tehtäviä, jotka soveltuvat sen toimialaan.

3 §

Painatuskeskusta on hoidettava yleisten liikeperiaatteiden mukaisesti siten, että toiminnan tuotoilla voidaan kattaa kustannukset. Muille kuin valtion virastoille ja laitoksille suoritettavien tehtävien osalta on toiminnan oltava liikeluonteellisesti kannattavaa.

4 §

Painatuskeskuksessa on johtokunta, jonka tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään asetuksella.

5 §

Painatuskeskuksessa voi olla ylijohtajan sopimuspalkkainen virka. Painatuskeskuksen muu henkilöstö on työsopimussuhteessa valtioon.

6 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tällä lailla kumotaan valtion painatuskeskuksesta 25 päivänä marraskuuta 1966 annettu laki (568/66) ja valtion painatuskeskuksesta 30 päivänä joulukuuta 1966 annettu asetus (750/66) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Jermu Laine*

Asetus

valtion painatuskeskuksesta

Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään valtion painatuskeskuksesta päivänä kuuta annetun lain (/) nojalla:

1 §

Valtion painatuskeskuksen, jäljempänä painatuskeskus, tehtävänä on:

- 1) suorittaa eduskunnan ja valtionhallinnon painatus- ja monistustöitä;
- 2) julkaista Suomen säädöskokoelmaa ja virallista lehteä;
- 3) tuottaa tarpeen mukaan yhteistoimin eduskunnan, ministeriöiden sekä virastojen ja laitosten kanssa erillisiä julkaisuja ja julkaisusarjoja;
- 4) hoitaa valtion painotuotteiden ja julkaisujen jakelua ja myyntiä;
- 5) kehittää yhteistyössä valtion muiden painolaitosten kanssa valtion painatustoimintaa sekä neuvoa ja avustaa virastoja ja laitoksia painoalaa koskevissa asioissa;
- 6) tehdä toimialaansa koskevilla asioilla aloitteita ja antaa niissä lausuntoja; sekä
- 7) suorittaa muut sille säädetyt tehtävät.

2 §

Valtion painatustyöt ja painatusluonteiset monistustyöt on, jollei niitä suoriteta muussa valtion kirjapainossa tahi valtion virastossa tai laitoksessa, annettava painatuskeskuksen tehtäväksi tai sen toimesta muutoin suoritettavaksi. Painatuskeskus voi kuitenkin antaa virastolle tai laitokselle luvan näiden töiden suorittamiseen muussa tuotantolaitoksessa.

Valtion viraston tai laitoksen, joka aikoo hankkia 1 momentissa tarkoitettuihin töihin käytettävän koneen tai laitteen, on hankittava asiasta painatuskeskuksen lausunto.

Jos painatuskeskus ei anna 1 momentissa tarkoitettua lupaa tai sen 2 momentin mukaisesti antama lausunto on kielteinen, eikä virasto tai laitos siihen tyydy, ratkaisee asian asianomainen ministeriö, sen oltua valmistavasti valtiovarainministeriön raha-asiaa käsitteilyssä.

3 §

Painatuskeskuksen johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja neljä muuta varsinaista jäsentä sekä kaksi varajäsentä. Valtiovarainministeriö määrää puheenjohtajan ja kolme muuta varsinaista jäsentä sekä varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Painatuskeskuksen ylijohtaja on johtokunnan varsinainen jäsen. Ministeriö määrää yhden varsinaisen jäsenen varapuheenjohtajaksi ja vahvistaa johtokunnan jäsenten palkkiot.

4 §

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kutsusta.

Johtokunta on päätösvaltainen kokouksen puheenjohtajan ja kahden muun jäsenen ollessa saapuvilla. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

5 §

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) ohjata ja valvoa painatuskeskuksen toimintaa;
- 2) vahvistaa painatuskeskuksen osastojako ja määrätä osastojen tehtävät;
- 3) vahvistaa painotuotteista ja julkaisuista sekä muista suoritteista perittävien maksujen perusteet;
- 4) päättää tilinpäätöksestä sekä ehdotuksesta painatuskeskuksen taloussuunnitelmaksi ja tulo- ja menoarvioksi;
- 5) hyväksyä painatuskeskuksen tärkeimmät hankinnat; sekä
- 6) käsitellä muita laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä valtion painatustoimintaa koskevia asioita.

6 §

Painatuskeskuksessa on sopimuspalkkainen ylijohtajan virka.

7 §

Ylijohtajan tehtävänä on:

1) johtaa ja kehittää painatuskeskuksen toimintaa sekä vastata siitä, että painatuskeskus toimii taloudellisesti ja tehokkaasti;

2) huolehtia johtokunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden valmistelusta ja esittelystä sekä johtokunnan päätösten täytäntöönpanosta;

3) seurata alan kehitystä ja yhteistyössä valtion muiden kirjapainojen sekä tarpeen mukaan valtion virastojen ja laitosten kanssa kehittää valtion painatus toimintaa; sekä

4) päättää niistä painatuskeskuksen ratkaistaviin kuuluvista asioista, jotka eivät kuulu johtokunnalle.

Ylijohtaja voi kirjallisella määräyksellään antaa päätösvaltaansa kuuluvia asioita alaistensa päätettäväksi, ei kuitenkaan sellaista asiaa, josta päättäminen sisältää julkisen vallan käyttämistä. Antamansa määräyksen voi ylijohtaja peruuttaa. Ylijohtaja voi myös yksittäistapauksessa ottaa päätettäväkseen asian, joka muutoin kuuluisi hänen alaisensa päätettäväksi.

8 §

Ylijohtajan nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä virkaa haettavaksi julistamatta.

Kelpoisuusehtona ylijohtajan virkaan vaaditaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys kirjapainoalaan ja julkisen hallinnon tuntemusta.

9 §

Virkavapautta ylijohtajalle myöntää kolmea kuukautta pitemmäksi ajaksi valtioneuvosto ja

muutoin valtiovarainministeriö. Viran hoitamisesta virkavapauden aikana määrää se viranomainen, joka myöntää virkavapauden.

Ylijohtajan viran ollessa avoimena määrää valtiovarainministeriö viran hoidosta.

Ylijohtajan ollessa estynyt hoitaa hänen tehtäviään johtokunnan määräämä henkilö.

10 §

Johtajat ja osastopäälliköt ottaa palvelukseen ja siitä vapauttaa johtokunta, joka myös tarvittaessa vahvistaa heidän kelpoisuusehtonsa. Johtajien ja osastopäälliköiden palkkauksen vahvistaa valtiovarainministeriö johtokunnan esityksestä.

Painatuskeskuksen muun henkilöstön ottaa palvelukseen ja siitä vapauttaa ylijohtaja.

11 §

Painatuskeskuksen tilinpidossa on noudatettava valtion tulo- ja menoarviosta sekä tilinpidosta annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Painatuskeskuksen on pidettävä liikekirjanpitoa ja suoritettava kustannuslaskentaa.

12 §

Tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta antaa tarvittaessa valtiovarainministeriö.

13 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Nykyisen johtokunnan toimikausi jatkuu vuoden 1983 loppuun.